

Tabi texts 2004-1b

2004-1b.01 Elephant and rooster (tale)

Bo: á ènè ènè éné

Sa: kùsì bèlè bèlè bèlè bélé

Bo: [gǒŋ.: èsà:àrá lěy] yèrí [yⁿà-rⁿù]zán¹ kù] lú:sò, èsà:àrá [gǒŋ sè:dè] sà-rá↑, [gǒŋ mání] [èsà:àrá sè:dè] sà-rá↓,

èsà:àrá [yⁿé: yèr-é⇒]² á kà-là, háli [nòndérⁿá túrú] ñkǎyⁿ, gǒŋ ká, [kò [kúwò-kà là:lèy]] àsí á wò-rò ñ ñú nà, yállà [kó nà] [yè-kárⁿú³ kó á yè-tò mà], [kó mà] ká [yⁿà-rⁿù]zán ká kó á yè-tò, ká yⁿàŋêy, [kò yⁿà-rⁿù kà: àsí á zàŋgù-rà ñ ñú] [kùwò-kà ñgú] ñw-ná [kò zàŋgù-rèŋ]⁴ mà, ká â:nháⁿ! [kó mání] [[yⁿà-rⁿù]zánⁿgú dà]⁵ [kó á yè-tò],

kó bósó bǔs-sò=kó, [kò yây] dǔs-sò ñ, háli túddìnà kárⁿú-sà, [kó gó=m] [kó yǎy-sà=kó], háyà, ká [nù-ŋ kà: [bòsò ñgú] bòsú bè-ná ñ kálá:], yěyyà⁶ [[yⁿà-rⁿù ñgú] zâŋ-Ø] yè-lé,⁷

èsà:àrá yè-só, [kó kày] [yⁿà-rⁿú nà]⁸ ká háyà, ká háyà kóy ká ú wⁿòrⁿó⁹ yá, ká [[kùwò-tò ná:] bà:n-sà kúnú] [ès kà: kárⁿú dèn dà ñ], bòsò ñú, [[à-nú kálá:] ñgó] [bòsò ñgú] dǔ-rí ñ, [[yⁿà-rⁿù ñgú] pèrà] gó,

[èsà:àrá ñ] ká yⁿàŋêy, ká à-nú kálá: [à-nú kà: [bòsò ñgú] bòsú bè-ná ñ] [[yⁿà-rⁿù ñgú] pèrà] gó, èsà:àrá ká èyyó! wó:dí,

[èsà:àrá círó=m] [[[[kò bòsò kúnú] kú] kù] ùnú-sò], èsà:àrá kó [gàsù-cí dà=kó] [gàsù-cí dà=kó] [gàsù-cí dà=kó] [gàsù-cí dà=kó] [gàsù-cí dà=kó] kǔw-lè-yà:fú: gàsú sáŋkítà kárⁿú-sà=kó,

kó [bèl-cé-lá kù] pás-sà=kó lúmbùrè:, kó èl-sà=kó [[[báná mà] zâ:] kù] [bànà-kùrò jèn dà gúrù ñ], kó líw-sò=kó [[kò kú] kù],

háyà ká àsí yǎy-wòrè, sǎn sà¹⁰ [à-nú kúnú] yèrú-wòrè má, ká wó tégò à-nú kà: [jìrò kùrò] ñgú gúrù] dǔ-rí ñ yà:fú:, [[yⁿà-rⁿù ñgú] pèrà] gó, kóddà, [èsà:àrá kày] yǎy-wòrè,

gǒŋ yè-só [kò sírà], gǒŋ dírⁿú-sà ñó^rnò [kùrò ñ] kárⁿú dà tíw!, ká yé kò ñú nà mà,

¹ [yⁿà-rⁿù]-zán ‘asking for (=courting) a woman’.

² [yⁿé: yèr-é⇒] kárⁿá ‘do going and coming’. In form, yⁿé: and yèr-é are hortatives of ‘go’ and ‘come’, respectively.

³ ‘what?-do(ing)’, cf. yé ‘what?’.

⁴ Verbal noun -rèŋ as complement, here possessed.

⁵ Purposive construction with a compound verbal noun and Emphatic dà. Note low tone on yⁿà-rⁿù ‘woman’ as compound initial.

⁶ Admonitional adverb used with prohibitives functioning as strong warnings.

⁷ yè-lé ‘don’t come!’ (prohibitive of yèrí ‘come’, here with third person subject).

⁸ ná ‘mother’ in possessed form.

⁹ ‘Don’t you see?’, here used like presentational ñó^rnò.

¹⁰ sǎn sà ... má ‘if it’s the case that ...’

ká háyà, [kò yⁿà·rⁿú nà] ká, [à·nù kà: [jìrò·kùrò ñgú] dò·rí ñ kálá:] ká
[[yⁿà·rⁿú ñgú] pèrà] gó]

ká [kò à·nù kúnú] ká, [[kùwò·tò tègěy] bà:sà kúnú], ká yⁿàñgèy, ká [nín
kày] ká kòmó dò·rè, ká wá:jìbì ká [nín kày] kòmó dò·rè, [kó jìní tán]¹¹ ká, ká
àsí¹² sègú kà·ná,

háyà ká [[kò yⁿà·rⁿú nà] dè], [kó tégó] háyà [[ànù ñgú] dé]¹³ [wó ségìlà
kárⁿá dé], [nín kày] ká [[àsí mǎ:] túnòm·mà àw·wàrà [zónò dè]], kó gǝñ yǎy·sà,
èsà·àrá bìrīy yè·sò, kó [yⁿà·rⁿú nà] ká [èsà·àrá dè], ká [kò [bòsò ná:] bàsà
kúnú] ká, [ká wó ségìlà kárⁿá] ká [àsí mǎ:] zónò á zǝñ·gàrà gá¹⁴ dé, ká [nù·rⁿù
já:là kárⁿú·sà ñ yà:fú:] [wó kò yⁿà·rⁿú á bèrì·yàrà],

á! ká [kò dé] wó:đí, ká kó jèrⁿú sánní, èsà·àrá gúsò, èsà·àrá [jètà·círò
yà:fú:⇒] sórⁿú mǎtò·m [cè dé] tégú·sò], háyà [gǝñ àsí lěy] ká-- zónò ká
àw·wàrà, yⁿà·rⁿú [àsí mǎ:] á zàngù·rà⇒↑, [àsí mǎ:] zǝñ·gòr·è↓, [kó nà] ká zónò
[àsí mǎ:] á zǝñ·gàrà,

[gǝñ mánì] [kúwó·nây¹⁵ yà:fú:] sórⁿú mǎtò·tò, háli [èwrá jèsù] dó,¹⁶ ká háyà
zónò, [èsà·àrá nínèy] zónò á zǝñ·gèr·è, [kó nà↑], bé m^bàwrá [nín kày], ká bé
ségìlà kárⁿá,

háyà [nín kày], [[này kà:-- túnòm·mà ká á dàgí·yèr·è ñ] [túnòm·mà dè]
ów·s·è⇒bé], kó [nín kày↑], èsà·àrá úngú·rú·sò [nǚ·m mà] jèrè·m↑, [gǝñ mánì]
úngú·rú·sò [nǚ·m mà] jèrè·m↓,

háyà, cìsú, kó kò [yⁿàñgèy dú]¹⁷ kò--, èsà·àrá tónò kò ìrⁿ·í, ká [cìsú dè] [nín
kày], ká kó yá èlá ká yállà, [nù·m cíní] yállà ká bé [ú·rú·wòr·è mà], nín mánì,
gǝñ mánì èwrá tíw·sò, kó yá èlá yállà ká kò, [kò èsà·àrá nù·m cíní] ú·rú·wòr·è
mà,

[cìsú.: èwrá lěy] túnòm·mà dàgú·sà, [èwrá [cìsú ñgú] bàrú kúw·sò ní]
[bàrú kúw·sò ní] [bàrú kúw·sò ní] [háli [kò bétè] sálú·sà], kóddà èwrá bìrīy·sò

Z: èwrá bìrīy·wòrè

Bo: [cìsú mánì] yǎy·sà, gǝñ ká yállà [èwrá dè] yⁿàñgèy mà, á! ká [èwrá dè], èwrá ká
[gǝñ dè] kà, ká bà:ní kó:¹⁸ ká sótókò·mótókò¹⁹ jâm tán, jém tí:n·tí:n,²⁰ ká [cìsú
dè] ká èlá èsà·àrá ká yⁿàñgèy mà, á! ká [ñkǎyⁿ má kày] ká, [àsí mǎ:] dǔm·bàrà
dé, ká é⇒ ñkǎyⁿ má, ká [ñkǎyⁿ kày] ká [yó à·nù yè·sò ñ kúnú kày], ká [wò
bírà] mǎsú dé, ká èyyô wó:đí,

¹¹ “if it isn’t that,” i.e. ‘otherwise’.

¹² More properly plural [àsí mǎ:].

¹³ Dative dè in high-toned form after demonstrative pronoun.

¹⁴ gá here seems to be a kind of emphatic.

¹⁵ ‘foot-four’, i.e. quadruped. Bāhuvrihi compound with {HL} tone on final.

¹⁶ Clause with háli ‘until’ and final bare verb.

¹⁷ yⁿàñgèy dú ‘whatchamacallit?’, including yⁿàñgèy ‘how?’.

¹⁸ kó:ⁿ. Varies with kúwⁿó.

¹⁹ A special story word, not in common use.

²⁰ Omitted is a false start audible on the tape: < kò [kùrí dè] ká yèlà -- >.

yà·cí d̥: yà·cí d̥: [kó [níŋ kày] kó kò, é·ná-- è·sà·àrá ká, kà:yũŋ tíw·sò, ténám ká, ká [yó kày] kà, [gõŋ dé] ká àsí á là, kó èlí·yàrà ká kó, [[kò nù·m cíní] gú·wòrè mà] [gù·rí mâ⇒], má [bé bəl·wòrè mà] [bəl·lí mâ⇒]

Z: ténám ká àsí á là

Bo: ténám ká àsí á là, ténám ɪ·r̄·í: j̄íní, zòmɛy á dà, [ɛyⁿ mǎ:] [kúyⁿǎ mǎ:] á dà, ténám ká àsí á là, ténám gú·sò,

zákà ìndêy kà:yũŋ tíw dèn d̥, [kó nà] [yà·cí d̥⇒cé] túnõm·mà ká dàgú·s̄⇒cé, [kó nà] kà:yũŋ, <bəl- > ténám b̄erú d̄ew·sà, [ténám tà·cí d̥] [ténám tà·cí d̥] [ténám tà·cí d̥] [ténám zòw·cí dà] [ténám tà·cí d̥] [ténám zòw·cí dà] [ténám tà·cí d̥] [ténám zòw·cí dà],

ténám b̄arí j̄eré⇒m⇒, wánú·lú·sà ñkǎyⁿ pás·s̄⇒cé, kó b̄ir̄y·s̄⇒cé, ká [ténám d̄] ká yⁿànɛy mà

Sa: [kù ñgí] ñórⁿò pítúm dà

Bo: ténám ká, [nù·ŋ kálá:] ká [[ɛyⁿ éyⁿ b̄e·ná ñ] éyⁿá mà]²¹ bàyló á zògú tònɔ̀·rò], kòr̄·cíwrà·: kù·bónó·:, ²² c̄ew·là·fú: ñórⁿò pítúm pású dà,

á! zákà [kárⁿá⇒m [[bè dé] kày] d̄oy·wòrè, níŋ kày, [níŋ kày] kúsò pátá kárⁿú·wòrⁿè, [níŋ kày] [só dá gà]²³ á yà·r̄⇒bé, [só dá gà] á yà·r̄⇒bé, túnõm·mà ká dàgú·s̄⇒bé m̄e·m̄a:⇒, kóddà [níŋ kày], kò b̄atú²⁴ m̄òtú·s̄è,

ká [níŋ kày] ká á t̄egí·yèrè [níŋ kày], [níŋ kày] [sàrà kárⁿá mà] tí⇒²⁵ kò zòŋè kày á zòŋ·gèr̄·è, [níŋ kày] sàríyà [níŋ kày], kó kó--, è·sà·àrá ká yállà, ká àyé j̄èn dà ká [kò tàrù séw] á sítú b̄e·tà mà, ògò·tògíyà ká àsí, kó sító [àsí dé] [tàrù séw] tà:l̄i,

ká àyé j̄èn dà kũmnò á m̄èlú b̄e·tà mà, gòríyò ká àsí, háyà wó·d̄i, háyà [níŋ kày], ká tũŋ kà: [àsí mǎ:] [kò b̄atú] m̄òtú⇒m̄ gá⇒m̄ ní, níŋ kày↑, t̄egú·wòs̄è ñ yàgàfú:, háyà ká kó èlá, kó kó [[tàrù ñí] só mà] ùn̄í·yⁿàrⁿà kũmnò, má [níŋ kày] kó wó, [[bà là: gõŋ] kù] d̄em⇒, èlá mà, má kó kó yⁿànɛy, gòríyò ká èyyò wó·d̄i,

[kó yè] [níŋ kày], [[kò t̄egú] t̄egú·cí d̥] [t̄egú t̄egú·cí d̥] [t̄egú t̄egú·cí d̥] [t̄egú t̄egú·cí d̥], hálí [bè t̄egú mǎ:], níŋ kày, túnõm·mà pású·sà,

[bè t̄egú mǎ:] túnõm·mà pás·sà ñ yàgàfú:, háyà ká [níŋ kày] ká, [níŋ kày] ká kòmó úr̄·wòrè, kó [níŋ kày], kó: á:ⁿ! [è·sà·àrá kày], [kò b̄órú kúnú] ḡàrⁿánà:²⁶ j̄éyⁿ·c̄ir̄i j̄éyⁿ·j̄éyⁿ·c̄ir̄i, j̄éyⁿ·c̄ir̄i j̄éyⁿ·j̄éyⁿ·c̄ir̄i, j̄éyⁿ·c̄ir̄i j̄éyⁿ·j̄éyⁿ·c̄ir̄i, j̄éyⁿ·c̄ir̄i j̄éyⁿ·j̄éyⁿ·c̄ir̄i, j̄éyⁿ·c̄ir̄i j̄éyⁿ·j̄éyⁿ·c̄ir̄i, [gõŋ nà] ḡàrⁿánà: [kùrú b̄ammàtá] [kùrú b̄ammàtá] [kùrú b̄ammàtá] [kùrú b̄ammàtá] [kùrú b̄ammàtá], [kó nà] ñkǎyⁿ á b̄e·tà,

²¹ Passage contains noun ɛyⁿ ‘thing’ and cognate verb éyⁿ ‘do (thing)’.

²² Two conjoined nouns with dying-quail final intonation, probably an unfinished list.

²³ ‘picking up (i.e. the feet)’ = ‘marching, walking’.

²⁴ b̄atú ‘meeting (noun)’.

²⁵ tí⇒ ‘first(ly)’.

²⁶ ḡàrⁿánà: ‘tomtom sound (rhythm)’.

[kó yè], háyà kǎy [[túnǒm·mà zà:] kù] ló, [kó yè] gòríyò hô! [kò tàrú--
 tà:lǐ cín]²⁷ sówòsǐ, gòríyò ùnú·wⁿòrⁿè, [gòríyò mèlù·cí dà] [gòríyò mèlù·cí dà]
 [gòríyò mèlù·cí dà] [gòríyò wò·só] wàllâ:y àsí ùnú·wⁿòrⁿè [háǎ kǔmnò],
 gǒŋ, [[[bà là: gǒŋ] kù] bèl·cèlà] kù] dém⇒, kó èlá⇒m [tàrù kúnú], [lób6bínà
 kárⁿú²⁸ sít·tò ǐ yà:fú:] kóddà, [tàr kúnú] púsó⇒m [kó yè], nǐ·zór·zór gú·sò ǐ
 yà:fú:, ká háyà ká [[[bà là: gǒŋ] kù] kù] lòlí tí⇒ kárⁿú·wⁿòrⁿè [néŋ dè],
 [kó yè] [kùwò tùrí: lók] dí:rà kárⁿú·s·è⇒bé, [kó yè] [làgú nà] [làgú nà] [kò
 tà:lò kúnú], [lèy·lò kúnú] téw sít·tò⇒kó,
 [kó yè] [níŋ kày] kúlú--. zôw kúlú bàrú·wòrè, [kó yè] rírírírírírí [kó yè],
 [èsà·àrá nù·m cíní] [[kò gǒŋ] nù·mú] nàrⁿú pásá⇒m, [kó yè] bǐrǐy·sò,
 [níŋ kày] èsà·àrá símà [yⁿ·à·rⁿú mà] bǐ·sǐ, èsà·àrá [yⁿ·à·rⁿú mà] dàgú·wòsǐ,
 [níŋ kày] jèrⁿá cék! dǒy dà, [jéyⁿ·cǐrǐ jéyⁿ·jéyⁿ·cǐrǐ] [jéyⁿ·cǐrǐ jéyⁿ·jéyⁿ·cǐrǐ]
 [jéyⁿ·cǐrǐ jéyⁿ·jéyⁿ·cǐrǐ] [jéyⁿ·cǐrǐ jéyⁿ·jéyⁿ·cǐrǐ] [jéyⁿ·cǐrǐ jéyⁿ·jéyⁿ·cǐrǐ] [jéyⁿ·cǐrǐ
 jéyⁿ·jéyⁿ·cǐrǐ] símà [níŋ kày] [cèná mà] cék! á cèn·n·è⇒cé,²⁹ níŋ kày, ká [níŋ
 kày] ká, èsà·àrá kò-- [kò--

Sa: [kò yⁿ·à·rⁿú] bǐ·sǐ

Bo: ... yⁿ·à·rⁿú] bǐ·sǐ, [nù·m cíní yàgàfú:] sórⁿú mòt·é⇒m, [yá [[là cín] nù·m yà:fú:]
 cèná cénú lá ð·è] [cénú **děŋ ð·è** [nùndérⁿá sôyⁿ]], cèná cék! á cèn·n·è,
 háyà [éné [kò bánà] lǐy], kútè kàtè kútè, [níŋ kày] dǔm·mòrè

Z: èyyô jèrⁿú·wⁿòrⁿè

Bo: *très bien*

²⁷ if spoken without hesitation: [kò tàrù tà:lǐ cíní].

²⁸ lób6bínà kárⁿá ‘hit hard, smack’.

²⁹ Imperfective-I of céná ‘have fun’, i.e. ‘sing and dance’ (cognate nominal cèná).

2004-1b.02 Tree locust (description)

- JH: kà:yèrú
 Bo: kà:yèrú
 Sa: [kó nà] kà: kó dá ń
 Bo: kà:yèrú, kà:yèrú [kà:yà gùrú], kà:yà pòlú, kò--, [kò kúrò] gùrú hâl [[kò púr-cètà] dè], jém-jém wùgùrú-wùgùrú³⁰ dá=kó, kà:yèrú jém-jém wùgùrú-wùgùrú dá=kó
 Sa: [nù:m jérè mǎ:] â: kúw-rò
 Bo: [nù:m jérè] â: kúw-rò↑, [nù:m jérè] kùw-nó↓
 Sa: kà:yèrú [níŋ kày], ès kà: záká-- , [èsé zákà kù] kó á ðír-ù-m-tà mà, [ès kà: mǎ:] kó á lí-rà ń, < ès kà:-- >, dèŋ kà: [kò dèŋ-díŋ], yállà kà:-- , kà:-- , kà: cé á yà-yà-rà ń, tùrí-tùrí: mâ⇒, mútú-mútú mâ⇒, [níŋ kày] [ès kà: ú úkù [cè dé] ń]³¹
 Bo: kà:yèrú, kà:yèrú [sǎŋ kù] kà:yèrú kà:yèrú dá, [sǎŋ kù] kó dá, sòló â: lí-rà=kó, tǐwⁿá â: lí-rà=kó, [tǐwⁿá kà: kó bè-sá³² ń yà:fú:] jès-ù-ná=kó, â: lí-rà=kó, cé á yà-yà-rà mǎní, kùrú-kùrú á yà-yà-rè=cé, tùrí-tùrí: kày, hòndò níŋ [já:mlè wákátù] [dèŋ cé tólú-sò ń] cé é-ná kár-ù-sà ń, cé tùrí-tùrí:, á círú tòn-gù-rò ń, ìní tùrí-tùrí: jìní tán, kò tùrí:⇒, [kò tùrí: lók á yà-yà-rà ń] yⁿàngó láy, [cé kày] [[ú wǒ-sǐ] [cé á yà-yà-rà tán]] kùrú
 Sa: kùrú
 Bo: ú wǒ-sǐ [cé á yà-yà-rà tán] kùrú, ñgò:ŋà, [tǐwⁿá mǎní kálá:] [tǐwⁿá cé dàgú-sà ń],³³ [cè dé] cék!, [ñgú gòlú ń] èn-n-é=cé,³⁴ [ñgú gòlú sàrá ń] èn-n-é=cé, cèwla:fú: á lí-rè=cé símà
 Sa: má [cè yâ yà] wákátù nà, sá=cé mâ↑, sà-rá=cé mà↓
 Bo: yâ, yâ wákátù sá=cé, kà:yèrú, kò yâ yàgàfú:, [nòŋ lúw-ŋó] [pútúrò níŋèy], [cè kí kǐ]³⁵ á ùŋùrù-t-è=cé, [má á bò-t-è=cé] [yⁿà:ŋá á bò-t-è=cé] sìgú,³⁶ [dèŋ `ísú cé sí-wò-r-è ń yà:fú:], yà-yà-r-é=cé, kàmá-ní [yⁿà:ŋà làgú] bíriy yè-só
 Sa: kàmá-ní [yⁿà:ŋà làgú] bíriy yè-só
 Bo: [kàmá-ní⇒ [yⁿà:ŋà làgú] bíriy yè-só], [kó má] [á yà-yà-r-è=cé]
 Sa: [kó má] [á yà-yà-r-è=cé]

2004-1b.03 Grasshopper medley (descriptions)

Sa: kà:yà m̀sú

³⁰ Reduplicated adjectives. The second part has {HL} (i.e. F, HL, or HLL) tone.

³¹ Relative ń following postverbal Dative.

³² Perfective-II of bèrá ‘get’.

³³ Transcription assistant suggested emending to ségú-sà ń.

³⁴ Verb èlú\èlá ‘look, consider’.

³⁵ [[cè kí] kǐ] ‘on them (times of day)’, variant of [[cè kú] kù] ‘on their head’. Singular version: [[kò kú] kù]. Compare Locative kù ‘in’ > kí in ñgí kí ‘in these’.

³⁶ ‘go to descend (=spend the night)’. Purposive verbal noun after motion verb.

- Bo: kàyà m̀̀sù, [kó kày] í kó **ínà** [nànnà:rⁿá kày], gá: [kó mánì], [[kà:yèrú kà:³⁷ dá ń] **kâyⁿ** dá=kó, gá: [kó kày], k̀̀—, k̀̀ nó:nè kúnú, sítí=kó, [k̀̀ kúrò kúnú] **mánì:nì**, [kà:yèrú kúrò **kâyⁿ**] gúló=m̀̀ gúlú dà [hâl [k̀̀ púr:cètà] tílú dà],
 [kó mà]³⁸ [k̀̀ **sí kàyⁿ**], [yⁿà:ńá:yⁿà:ńá **dá**]³⁹ á yày·rà=kó, yⁿà:ńá:yⁿà:ńá á yày·rà=kó, [kúrú·kúrú á yày·rà=kó] [yⁿà:ńá:yⁿà:ńá á yày·rà=kó], s̀̀ló â: lí·rà=kó↑, tíwⁿá â: lí·rà=kó↑, ìsò â: lí·rà=kó↓
- Sa: k̀̀ yú **nà**
- Bo: [s̀̀ló nà] < yú -- > [kó **dà**] [k̀̀ yú nà], â: lí·rà=kó yú, yú pàsù·ná·kó **láy**
- X: [yú jèsù] jèn dà --
- Bo: [yú jèsù] **jèn dà** m̀̀sù=kó láy, [k̀̀ s̀̀lò péré] jèsù, yú [tùŋ kà: kó sígú·wòrè↑]⁴⁰ [yù tègěy kày] tán, [â: lí·rà=kó] [**háfi dùwⁿó**], [yù·ná:, tùŋ⁴¹ kó sígú·wòrè ń yà:fú:] [[k̀̀tó yà:fú:] lí ká:ⁿ⁴² mà] [[ĩ·m cíní] kóŋgúró mà], [ńíŋ kày] [bèrè kúnú] **cék!** á wàsù·rà, kó k̀̀ [kàyà m̀̀sù]
- Sa: **yá** á t̀̀l·lò=kó má↑, â: yé·tò=kó má↓
- Bo: â: yáy·rà=kó↑, á yè·tò=kó [dèŋ dè] [**k̀̀ sít·ù**],⁴³ [dèŋ kà: kó --, tàrú sítú·wòsì ń yà:fú:] [yá t̀̀ló mà], [k̀̀ yókùm·dò:rèy kúnú já:tí] kúrú·kúrú á yày·rà, [kúrú·kúrú kó á yày·rà] [hâl [k̀̀ cìr·ú] dó], [k̀̀ cìr·ú] d̀̀r·rè mánì, [cé cìrú·wòrè má] [[cé mà] kúrú·kúrú á yày·rà]
- JH: bà:bà·númlé
- Sa: bà:bà·númlé tègù
- Bo: bà:bà·númlé, bà:bà·númlé kày, [kó kày] [[mútú·mútú á yày·rà ń kây] ń wò·rí], [kó kày] [ú kó ñrⁿú·wⁿòrⁿè **má**], àrà.: yá lěy, kó nà, k̀̀pú k̀̀, jém.:, kàkí: lěy, wãr dà
- Sa: yú â: lí·rà=kó mà⇒↑, ñrⁿá=kó má↓
- Bo: bà:bà·númlé, bà:bà·númlé á --, kó --, [kó kày] [í ìsò] mútú sàrà=kó, < kó yè-- > gá: â: lí·rà=kó [yú kày]
- Sa: â: lí·rà=kó
- Bo: àⁿháⁿ, s̀̀ló â: lí·rà=kó⇒↑, tíwⁿá â: lí·rà=kó↓
- Sa: tíwⁿá â: lí·rà=kó
- Bo: tíwⁿá â: lí·rà=kó
- Sa: kó â: kúw·r·è mà
- Bo: bà:bà·númlé kùw·n·é
- Sa: kùw·n·é

³⁷ kà: in (otherwise) headless relative (implied head is ‘manner, way’).

³⁸ = [kó mánì] ‘it too’.

³⁹ dá here seems to be a postnominal emphatic (‘precisely’), as in Songhay.

⁴⁰ Unfinished tùŋ kà: ‘when ...’ clause. Compare the clause of this type below.

⁴¹ Reduction of tùŋ kà: ‘when ...’.

⁴² kám\\kávⁿá = ká:ⁿ ‘do completely, finish doing’

⁴³ Possessed form of verbal noun sít·ú ‘putting down (=laying eggs)’.

JH: sóm·pólòm⁴⁴

Bo: [só·m·pólòm kày] yú nì·rⁿà, [kó nà⇒], ó:là á·dà↑, [sòlò·òrú kàyⁿ⇒, dá ń] á dà↑, pòysú á dà↑, só·m·pólòm, < sí: >, [cé kay] [cé sí: tà:lí], pìrù·pòysú↑, sòlò·òrú↑, [< ká -- > á dà] [kàkí: kàyⁿ dá ń], [kó kày] sòlò **má·dógò**↑, [yú kày] ń wò·rí [kó á lí·rà ń]

Sa: yⁿà·ńgèy dá⇒kó

Bo: [kò kú] sémú dà, [kò kúwò] gùrú

Sa: â: cí·tò⇒kó má⇒, â: yà·y·rà⇒kó má

Bo: â: cí·tò⇒kó

Sa: â: cí·tò⇒kó

Bo: [kó mà] < xxx >, [**hâl** [[[kò púrò] kà] kù], [kò kúrò]⁴⁵ dó dà]

Sa: [cì·ù gùrú] má⇒, [cì·ù tükèy] má⇒

Bo: [cì·ù tükèy **dá**] á cí·tò⇒kó, [cì·ù gùrú] cì·nó⇒kó, [cì·é⇒ sí·é⇒] [cì·é⇒ sí·é⇒]⁴⁶ **má·dógò**, [kó yè] [cì·ù gùrú] cì·nó⇒kó

JH: kòmbùrù kòyó

Bo: kòmbùrù kòyó, kòmbùrù kòyó kày, kó kày, é·n·ná, [bárⁿú·: sítí lèy] [kó kày], kó má·nì⇒↑, [kò yây] tórò jèn dà mútù, sá·bì fây [kó kày] [[kúrò bà·sà kúnú] [[kò kúrò kúnú] kó â: bá·tà **dà nâ**·, [tòrò kúnú] **dà**] [kó [kùrò kúnú] á bà·tà], **nà**: kó kày, [[ńgí **sí kàyⁿ**] [cì·ú dá gà] á yà·y·rà ń] sà·rà

Sa: [kò tónò] yⁿà·ńgèy dà

Bo: [kò tónò] gà·ⁿsú dà, [kò tónò] tükèy dó·m·bú·ró, [kò tá·m·bò·sì [[nù·rⁿú lò] kù] tán] [nèy á gù·rò], [kó [[nù·rⁿú lò] kù] tá·m·kú·lú·wò·sì tán] [nèy á gù·rò]

Sa: [kò hú·lè], gùrú má⇒ tükèy

Bo: [kò hú·lè] gùrú sà·rà, [kò hú·lè] tükèy

Sa: sé·w má⇒

Bo: sé·w **má·dógò**

Sa: [kó nà] yây

Bo: kó kày, yú â: lí·rà kòy, nà·n·nà·rⁿá kò, [kó yè] [[[kò yú·lí] mò·sú sà·rà **má·dò·gò**] [yú â: lí·rà⇒kó] [kó kày], yú â: lí·rà⇒kó

Sa: [kò á·rà] nâ: mà⇒↑, [kò yá] nâ: mà

Bo: [kò yá] nâ:

Sa: [kò yá] ná: [[[kò á·rà] dè]

Bo: yá ná: [[[kò á·rà] dè], [kò yá kày **fâ·y⇒**] [à·rà lèy] á bà·pú bè·tà

Sa: [kò yá] [à·rà lèy] á bà·pú bè·tà

Bo: [à·rà lèy] á bà·pú bè·tà

Sa: má [jè·ré mà] [á cí·tò⇒kó]

Bo: [jè·ré mà] sí·mà [tórú dá gà] [á yà·y·rà⇒kó]

⁴⁴ Variant sém·pòlòm, cf. sémú\\sémó ‘be pointed’.

⁴⁵ [kò kúrò] ‘its wing’ emended from [kò púrò] ‘its belly’ on the tape. My assistant would also prefer to put this [kò kúrò] before the [hâl ...] phrase.

⁴⁶ Paired hortatives denoting recurrent paired opposite motions.

Sa: <xxx>

JH: zĩnâŋ·góngùrós

Bo: zĩnâŋ·góngùrós, [kó nà] sòlò·òrú, [kó kày] [kùrò gùrú] sà·rá, [kó kày] â: tótò, kò kórò·cìwrà ñú, [á dà] [kórú dà], kòrò·cìwrà kórú dà

Sa: kò déŋ·đĩŋ

Bo: kò déŋ·đĩŋ, yú kù, órú kù, ú ká àsí kó --, [ú yèrú·wòrè] [ú ká [àsí⁴⁷ kó áw·é]]⁴⁸ tán↑, **má** á bàmbù·rà=kó, **má** á bàmbù·rà=kó, ú ká àsí kó áw·é tán↑, má á bàmbù·rà=kó, ú ká àsí kó áw·é tán↑, má á bàmbù·rà=kó, [**má** kó tóró mà] [kó **yà·yá**]⁴⁹

Sa: tórò [kò yây]

Bo: tóy tórò [kò yây]

Sa: cì·ú kày sà·rá=kó

X: [kò árà] nâ: mâ⇒↑, [kò yá] má

Bo: [kò yá] nâ:

Sa: [kò yá] nâ:, [yú â: lí·rà=kó mà⇒] ñĩ·rⁿ·à=kó

Bo: kó **mánĩ:nĩ**, yú â: céŋgúrú·tò

Sa: yú â: céŋgúrú·tò, [tĩwⁿ·á mǎ:] nà

Bo: tĩwⁿ·á mǎ:, tĩwⁿ·á mǎ: kày, sòlò **má·dógò**, [kó kày]--, [[tĩwⁿ·á mǎ:] á lí·rà ń] mí [kó kày] m̀ ínà

⁴⁷ Logophoric àsí with (generic) 2Sg antecedent.

⁴⁸ Hortative -é, here embedded in a quotation.

⁴⁹ Verb form identical to the imperative, at the end of verb chain. This type of verb is typical of ‘until ...’ clauses.

JH: pèrêmpêmmé

Bo: pèrêmpêmmé, pèrêmpêmmé, [kò kúrò] gùrú, pórⁿúkú dà=kó, kòpú [kó mání], pòrⁿúkù-kòpú, yú â: lí-rà=kó, sòlò â: lí-rà=kó, kà: [tíwⁿá sǐ kày] [kó kày] m̀ ínà, yòrù-zègírè⁵⁰ â: kúw-rò=kó

Sa: mánà

Bo: [mánà mǎ:] â: kúw-rò=kó, ìsò â: lí-rà=kó, [pèrêmpêmmé kày] [ɲkǎyⁿ dá]

X: déllè [kó kày] dàgú dà, síw dà=kó má

Bo: síw ñgò=kó kòy, [pèrêmpêmmé kày] [kó kày] [[kò yⁿòṅò] cék! mósù] [kó kày] síw-nó

X: yⁿòṅò sá=kó

Bo: yⁿòṅò sá=kó kòy, [kó kày] náfí â: lí-rà=kó↑, yú â: lí-rà=kó↑, núm â: lí-rà=kó↑, túsú â: lí-rà=kó↑ ...

Sa: kònó

Bo: kònó, kònó mǎ:, â: yⁿòṅògú-rò=kó

Sa: [kò árà] nâ: má, yá

Bo: [kò yá] nâ:

Sa: [kò yá] ná: [[kò árà] dè]

Bo: [[kò árà] dè]

JH: sé:kěy kàyà

Bo: sé:kěy kàyěy, [sé:kěy kàyěy kày] [sé:kěy jèsù] cék dà, [kó kày] sé:kěy cék à céngúrú tònghù-rò, [sé:kěy jèsù] cék [kó kày]

Sa: <xxx>

Bo: tóbbè-tóbbè, sítĩ-kó↑, jém-jêm [[kò jèsù] tóbbà kárⁿú dà] [ní⇒ bàrⁿí:bárⁿí:], sé:kěy kàyěy [kò káyⁿ] dá=kó, [kò kú mání] sém dà

Sa: sém dà, déllà [kó kày] yⁿòṅò sà-rá

Bo: [kó kày] yⁿòṅò sà-rá

Sa: [kó â: kúw-rè mà↑] [kùw-r-é má]

Bo: kó kùw-r-é, gá: [àyⁿá níṅyèy kày] kó â:⁵¹ dó mótú-rè

JH: dùṅù-nú kàyà

Bo: dùṅù-nú káyěy, [dùṅù-nú káyěy] kòpú, cé, [dùṅù-nú káyěy] [sí: lěy], [túru kày] bèté-dósù,⁵² [túru nà] [kúró bà:sà], ðⁿsí:ⁿ, [cé mání:nǐ], [tòw-bèw òrí: kày], â: lí-rà=cé, háyà [yú gá:lú-wòrè má] [yú dè] kàrⁿú wⁿḍ-rⁿ-é=cé,⁵³ [cé mání] ñkǎyⁿ

⁵⁰ yòrù-zègírè ‘rag(s)’, with yòrú ‘fabric’. For zègírè compare Songhay nouns meaning ‘rag(s)’: KCh jaara, KS zaara, TSK zèwrè. Related forms elsewhere in Dogon are Walo zèwré (local borrowing <TSK) and Beni jègèrè.

⁵¹ Imperfective allomorph â: before chained verbs.

⁵² Bahuvrihi compound (‘big-bellied’). dósù: (whose HL tone may be an overlay) is known to my assistant only in this compound, and only with reference to insects.

⁵³ kàrⁿú wⁿḍ-rⁿ-é=cé ‘they cannot manage, they aren’t strong enough’. With wó- ‘see’ (or homophonous verb).

dá, gá: [yà kúnú kày] [kò bètè kúnú], [èwrà bètè] **kâyⁿ** lòsà-lòsà:, [àrà kún nà] là:lèy

Sa: [kó â: kúw·r·è mà↑] kùw·n·é

Bo: kó kùw·n·é

Sa: [óru kù] [kò dèŋ] mà↑, sǎŋ kù

Bo: mí?m, [dùŋù·nú káyèy kày] [óru kù] **dà**, [kò dèŋ], [òrù séwťíré] **ní⇒↑**, **ní⇒**
[[óru pùrò] kù], [[òrù sèwťíré] pású dà í] [[óru pùrò] kù]

Sa: yá [kò dèŋ]

Bo: [yá **dà**] [kò dèŋ] mútù

JH: gùtú káyà

Bo: gùtú káyèy, [gùtú káyèy] kòpú, [kó **mání:nǐ**] [[gùtú zà:] kù] cékù dá, [kó mání]
[[yú zàkà] kù] [kó mà] yⁿâŋgó, [kó mà] yⁿóŋò sà·rá

Sa: [kó mà] [kò dé] yⁿóŋò ín·è

Bo: [kó mà] [kò dé] yⁿóŋò ín·è

Sa: [kò árà·:] [kò yá lèy] á dà mà⇒

Bo: [kò árà·:] [kò yá lèy] á dà, [kó mà] [kò yá] ná:, [[kò árà] dè]

JH: náǐ kàyà

Bo: náǐ káyèy, [kó mání] yú â: lí·rà, náǐ â: lí·rà, núm â: lí·rà, [tíwⁿá mání] â:
lí·rà=kó, [kó kày] [[kò yⁿóŋò] mòsú] [kó mání] [pèrêmpêmmé **sǐ kàyⁿ**]

Sa: [sǐw dà=kó mà⇒] [sǐw ñgó=kó]

Bo: [kó kày] sǐw dà kòy, [kó kày] [[àⁿsú mǎ: yà:fú] â: lí·rà=kò] [kó kày] [á sǐw·rò],
háǐ ú kòsó kòsó mà, [[[yù mǎyⁿ] pèrà] ñgá mà] [[pàŋá pùrò] kù] â: lí·rò=kó,
[kó kày] â: kúw·r·è, [[nù·rⁿù **íwá** í] kày] [kó wàrũm·bòsǐ] má] [sǐmbú·rú dà
céré!], á tèm·bù·rà⁵⁴

Sa: [pàŋá kù] kó lí·wòrè má nà

Bo: [pàŋá kù] kó lí·wòrè má nà, núm·nó=kó sǐmà [yù màyⁿ kúnú] sǐmà â: lí·rà=kó, á
wày·rà=kó

X: [[[pàŋá pùrò] kù] **dá ñ** kúnú] núm·nó=kó --

Bo: [yù màyⁿ kúnú] á lí·rà=kó

X: <xxx>

Bo: [ní kày] ñ·rⁿá=kó

Sa: <xxx>

JH: núm·tókǐ:

Bo: núm·tókǐ:, [kó mà] [àrà·: yá lèy] sá=kó, [kò yá ↓kúnú] ná:, [[àrà kún] dé],
núm --, < núm tònjèy⁵⁵ mání >, núm·tókǐ: mání, [kó **mání:nǐ**] [[nátírí káyèy]⁵⁶ **sǐ**]

⁵⁴ Sounds like tèm-là on the tape, but my assistant insists on tèm·bù·rà. From verb tèm\·téwⁿá.

⁵⁵ Mispronounced.

⁵⁶ Variant pronunciation of náǐ káyèy, see above. Variant nátírí káyèy.

kàyⁿ], [[[nátírí káyěy] sǐ] kàyⁿ] kòpú, [nátírí káyěy] jě̀n dà pí̀rù↑, núm̀tókì: dè, á dà=kó↑, [kí:bǐ sá] [[kí:bǐ ñkǎyⁿ] gǎgú dà ñ], [kó mǎñ] á sǐẁrò, [kó mǎñ] náǐ â: lí·rà, yú â: lí·rà, [núm mǎ:] â: lí·rà, tǝr^{ní} â: lí·rà

Sa: yⁿóhò sá=kó

Bo: [kó mà] yⁿóhò sá=kó

Sa: [kò dé kày] àyⁿá, [kò dé kày] àyⁿà·yⁿóm dàgú dà cék

Bo: [cé kày] [cè dé], àyⁿà·yⁿóm dàgú dà, â: lí·rè=cé

Sa: sègûm·ségěy⁵⁷

Bo: sègûm·ségěy mǎñ, [kó mà] â: lí·rà, [kó mà] yú â: lí·rà, [kó mà] kórú dà, [kórú dà] [kó mǎñ] --, sí:bè·sí:bè [kó mà] kórú dà, [kó mà] yá gá [àrà dè], yú â: lí·rà=kó, náǐ â: lí·rà=kó, dònùnú â: lí·rà=kó, túsú â: lí·rà=kó, [kó mǎñ] yⁿòhò·yⁿóhú·nú

Sa: cǐrú [kò bírà] mà⇒, tórò

Bo: cǐrú [kò bírà], sègûm·ségěy â: cí·tò, [tǎrú kúlú·wòrè má nà] [â: tó·tò]

Sa: [[kò dé mǎñ] àyⁿà·yⁿóm dàgú dà] yⁿóhú·nú, [kó mà] tégú kòy

Bo: [kó yè] [kò dé mà] àyⁿà·yⁿóm dàgú·dà, [kó mà] yⁿòhò·yⁿóhú·nú kó, yⁿòhò·yⁿóhú·nú kó

X: <xxx>

JH: bó:ní·sélè·là:wà⁵⁸

Bo: bó:ní·sélè·là:wà, kó mǎñ:nǐ [órú kù] kó â: dí·lè,⁵⁹ kà: bó:ní·sélè·là:wà, núm â: lí·rà=kó, gá: [kò yⁿóhò] mútú sàrà, < gá: yó -- >, [bó:ní kóy sélè là:wà]⁶⁰ yú á cèngùrù·tò, ñ wò·rí, gá: [kò kày] kó [[àrà.: yá lěy] yà:fú:], [kò kày] cék! [gùrú dè], kò kúrò mǎñ↑, háǐ [[kò púrò·kà] kù] tǐlú dà

Sa: [kó nà] yⁿàhèy [kò kú] dà

Bo: kò kúr·bònò, kù·bònò séw, pòlú·pólù

Sa: [kó â: kúw·rè mà] kùw·n-é

Bo: kó â: kúw·rè

Sa: yⁿóhò sà·rá=kó

Bo: yⁿóhò sà·rá=kó

JH: gòròhò:gò:sǐ·tàpǐnǐ:⁶¹

⁵⁷ Variant sègûm·ségǐré.

⁵⁸ Somewhat opaque three-part compound, with variant bó:ní·sélè·dà:wⁿá. Begins with bó:ní (name of town). My assistant connected the medial with sé:lǐ⇒ ‘long and thin’, and the final with dàⁿwá ‘totem’.

⁵⁹ ñrⁿú\ñrⁿá ‘encounter, find’ has Imperfective dí-tà- or dí-là-.

⁶⁰ Unusual pronunciation with kóy intercalated.

⁶¹ Lit. ‘giant.millipede-kick’. This grasshopper is thought to have giant millipedes as part of its diet.

Bo: gòròṅgò:sǐ-tàpǐnǐ:, kó mánǐ, kàsú â: lí-rà, núm â: lí-rà, [kó mà] [[kò yⁿóṅò] mútú sàrá] [[[kò yú] zà:] kù], gá: [kàsú mǎ:↑] [nǎm mǎ:↑], kó â: lí-rà=kó

Sa: kò bírà

[interruption]

Bo: gòròṅgò:sǐ-tàpǐnǐ:⇒, ñ gá, kàsú â: lí-rà=kó, [kàsú wòrò] â:⁶² cǎrú pútú-kútò=kó, núm, [kó mánǐ] [[[núm zà:] kù mánǐ] kó á dǐ-l-è] [kó mánǐ] â: cǎrú pútú-kútò=kó, [[námú↑ zà:] kù] [kó â: dǐ-l-è] [[nǎm kòtò], â: lí-rà=kó], [kó mà] ñgú [kò dé] úkù

Sa: gòròṅgò:sǐ

Bo: gòròṅgò:sǐ â: támbú-rà=kó,⁶³ má [kó tám-bòsǐ má] [gòròṅgò:sǐ nà] kó, èn-nà písú gú dà ñ kúnú, â: ní-rⁿà=kó, [[gòròṅgò:sǐ núwⁿó] jèsù] â: kúw-rò=kó

Sa: tórò [kò bírà] mà⇒ cǐr-ú

Bo: tórò [kò bírà], jètá kó á bà-tà⁶⁴

Sa: <xxx>

Bo: [kó tórú-wòsǐ ní] [[jètá kúnú] sǐ:] tégǎy, [jètá kúnú] kó á bà-tà, < nà: kó -- >, [tòrò kúnú] jǐnǐ tán↑, [cǐr-ú kày] cǐrú⁶⁵ bè-ná=kó

Sa: [tórò mà] tórú bè-ná=kó sákkò, [ǐ-mí: kó wǎ-sǐ tán] [kó bǎ-sǐ]

Bo: m!

Sa: [kó mà] yⁿóṅò sà-rá

Bo: [kó mà] [kò yⁿóṅò] mútú sàrá

JH: lúpǐ:

Bo: lúpǐ:, lúpǐ: yⁿóṅò sà-rá

X: < xxx >

Bo: lúpǐ: kày↑, kòpú=kó, bǎrⁿú-bǎrⁿù kǎyⁿ dá=kó, gà: lúpǐ: kày, sòlò kó á lí-rà **má-dógò**, yú ñ-rⁿá=kó↑, núm ñ-rⁿá=kó↑, túsú ñ-rⁿà=kó↑,⁶⁶ [lúpǐ: kày] [ísó kù] cék!, á lúppà kán⁶⁷ tòṅgù-rò, dǔm-bòrè

JH: m̀nó kàyà⁶⁸

Bo: m̀nó kàyà, [kó nà] [m̀nó jèsù] cék!, m̀nó kàyǎy kày, [kó kày] [m̀nó jèsù] cék!, [kó kày] [wàgàtù ú kó wò-só ñ yà:fú:], á dà=kó [m̀nó jèsù] lókú tóṅú dà, [kó kày] gòlú kòy, [kó kày] kùw-nó dé, [kó kày] gòlú

Sa: yú ñ-rⁿá=kó

X: yú ñ-rⁿá=kó

Bo: yú ñ-rⁿá=kó

⁶² â: Imperfective before chained verbs.

⁶³ On tape, sounds like tám-nà=kó.

⁶⁴ bàrá ‘help’.

⁶⁵ cǐrú ‘fly’ (chained verb) preceded by its verbal noun cǐr-ú.

⁶⁶ Terminal rising intonation suggests that the parallel sequence could continue.

⁶⁷ lúppà kárⁿá ‘land, alight’ (verb).

⁶⁸ Lit. “*Balanites* (=wild date tree) grasshopper.”

Sa: [yú kù] sìgù·nó=kó
 Bo: mhm!, [yú kù] sìgù·nó=kó
 Sa: <xxx>
 Bo: [ǒw kù] [ǒw kù] cék!
 Sa: [kò árà] nâ: má, [kò yá] nâ:↓
 Bo: [kò yá] nâ:
 Sa: [kò yá] ná: [[kò árà] dè]
 Bo: [kò yá] ná: [[kò árà] dè]
 Sa: jém kó má⇒↑, pí·rú kó má↓
 Bo: m̀dnó kàyěy, jém cé
 Sa: jém cé
 Bo: jém cé
 Sa: [kò árà.:.] yá lěy yà:fú:
 Bo: [[kò árà.:.] [kò yá] lěy yà:fú:] jém

Sa: tóró kàyà⁶⁹
 Bo: tóró kàyà, tóró kàyěy, [tóró kàyěy kày] m̀ ínà
 Sa: kó yè, kàyà b́rⁿú, [[dùṅù·nú káyěy] kà: dá íj, kún] dé **dà**] ì·mí: [kò tóró kàyěy] á g̀à·rà
 Bo: [kó kày] dùṅù·nú káyěy dá, [dùṅù·nú kàyèy ná:⇒] [dùṅù·nú kàyèy t̀egěy lěy]
 Sa: [kó mánì] [sípà kárⁿá [kà: kó dá íj]]
 Bo: èyyó [dùṅù·nú káyěy], [[dùṅù·nú káyěy] dá] [kó kày], [kó kày] dùṅù·nú kàyèy ná:, tóró kàyà kúnú, < bù:·ⁿs-- > [kó cí·rú·wòrè má] [b̀nsù·b̀nsù dà=kó kòpú], kó **[mánì:ní]** yú n̄·rⁿá, [[s̀lól zà: cék!] ú kó á ẁ·r̀d̀]
 Sa: yⁿóṅò s̀à·rá
 Bo: yⁿóṅò s̀à·rá
 X: [kò árà] --, [kò yá] ná: [à·rá dè]
 Bo: [kò yá] ná: [à·rá dè], [kò yá] nâ:, [[kó nà] kú·póṅútù,⁷⁰ [[kó mà] kúsêw
 Sa: kùwⁿ·é
 Bo: gá: kùwⁿ·é

JH: kà·yⁿàṅá
 Bo: kà·yⁿàṅá kày, [kó kày] kàyá --, [kó kày] lěy·lěy **[ní tú·tú·rú]** [kó kà] á yà·y·rà, [kó kày] ná: kòy, kà·yⁿàṅá [kó kày] [kà·yè·rú dè] séw
 Sa: [kà·yè·r dè] gù·rú
 Bo: [kà·yè·r dè] gù·rú
 X: â: kúw^r·è
 Bo: â: kúw^r·è mánì
 Sa: á síw b̀è·tà s̄y --
 Bo: á síw b̀è·tà=kó

⁶⁹ Lit. “mountain’s grasshopper.”

⁷⁰ Bahuvrihi from p̀ṅútù ‘large, round, and elongated (like large watermelon)’.

Sa: sǎy kǎyⁿ

Bo: mhm! [kó kày] círú·wòrè mánĩ [sǎy sǐ kàyⁿ] prrrr á yày·rà fós!, háfĩ [wⁿánjú·lá mà] [á bò·tò] sìgú, [sǎy sǐ kàyⁿ] [kó kày] [círú dá gà] á yǎy bè·tà, háfĩ wⁿánjú·lá⁷¹

Sa: kò déŋ·đĩŋ nà

Bo: kò déŋ·đĩŋ nà, á! [kó mánĩ:nĩ] [sǎŋ kù] dà kòy, mhm!, <xxx> [sǎŋ kù] dà

Sa: [kó nà] [yá.: àrà lěy] sá=kó mà

Bo: [yá.: àrà lěy] sá=kó, [yà kún] ná:, [[kò àrà] dè] mánĩ

Sa: yⁿóŋò sà·rá=kó

Bo: yⁿóŋò sà·rá=kó, í tóŋò kày

Sa: [í tóŋò kày] yⁿóŋò sà·rá=kó

Bo: [í tóŋò kày] yⁿóŋò sà·rá=kó

JH: ìsò·súměy káyà

Bo: ìsò·súměy káyà, háⁿ

Sa: [[í:sà: mǎ:] í lěy] [kò nây] [í mètó=m] tégú·sò

Bo: [ìsò·súměy káyà] m ìnà

Sa: <xxx> [ìsò·súměy káyà]

Bo: [ìsò·súměy káyà kày] m ìnà

Sa: [í:sà: mǎ:] tégú·sò [kò nây] [ìsò·súměy káyà]

X: háyà [mí kày] m^b égú wâ·lí⁷²

Bo: [ìsò·súměy káyà kày] [ìsò·súměy káyà kày] [súrⁿú jĩní ń] [mí kày] [kàyá kày kálá:] ń wò·rí

Sa: [ìsò·súměy káyà] [ká kò] [kàyà jém], kàyà bàrⁿí⇒, kòrò sé:lí⇒, zéŋgĩlí⇒ kúnú, [ìsò·súměy kù] á púw tòŋgù·rò ń kúnú, ká [kó kò ìsò·súměy káyà]

Bo: ká [dùŋù·nú káyà]

Sa: ń ká [í kày], [cěw·là:fú: dé] [í kày] [dùŋù·nú káyěy] á gà·rà, [bàrⁿí⇒ sèŋgĩlí⇒] [bàrⁿí⇒ sèŋgĩlí⇒] [pùró sémĩ⇒ sémĩ⇒] [dùŋù·nú káyěy] kǎyⁿ dá ń, [àsí mǎ:] [kò dé] [ìsò·súměy káyà] á gà·rà

X, Sa, Bo: <xxx>

Sa: [kó kày] ká kùl·ú bé kúlú bãr·sà dà nà:↑, [kó kày] nùrⁿú gá bè·ná [kò dé], [ìsò·súměy káyà], ká [àsí mǎ:] [kò dé] [ìsò·súměy káyà] á gà·rà

X: kòrú bé

Sa: háyà, ńkǎyⁿ [bé kày] gá·sà, <xxx>, gá=m cé kór·s·è

Bo: [kó kày] [[ìsò·súměy káyà] jĩní] [ìsò·súměy [kàyá sà·rá]]

Sa: ìsò·súměy káyá --

Bo: dùŋù·nú káyěy dà

Sa: [cěw·là:fú: ńkǎyⁿ] [[dùŋù·nú káyěy] ìsòŋ] cék, <xxx>

⁷¹ háfĩ ‘until’ plus Imperative stem.

⁷² wâ:- ‘have ever (done)’.

2004-1b.04 Mantis (description)

Bo: nòṅṅò-nóṅṅò, yⁿóṅṅò sà^rá, [kà^yá mǎ:] [kó kà^y] á áw kùw^rò

Sa: gá[≡]m, yⁿàṅṅèy dá[≡]kó

Bo: nòṅṅò-nóṅṅò [kò kú] pótó, [kò kúwò] kúwó sá[≡]kó↑, tóṅṅó⁷³ sá[≡]kó↓, [kò púrò-cètá kúnú] gùrú sò:tà:só:tá, gá: [kó nà] [kò jérè kà^y], [púrò-cètá gùrú jǐní gùrú kòy] [jérè kà^y] [púrò-cètá cíní] séw^sêw, pótó-pótò dà, [[kò ló] ṅgí], [kó mǎnǐ] < jǐrⁿó -- > jǐrⁿó sá

Sa: [kò kórò]

Bo: é! [kò kórò-cìwrà kúnú], ìní tēpúlú dà, kòró sé:lè⇒, kòró sá[≡]kó gùrú-gùrú, kó nù^rú jěw^wòsǐ táṅ, â: ló^tò

X: kó â: kúw^rè mà⇒ kùwⁿé

Bo: á dà [kà: [kúró sá] á cǐ^tò ṅ], á dà [kà: kúró sà^rá ṅ]

Sa: [kó kà^y] sǎy á àw^rà

Bo: [kúró sá] á cǐ^tò ṅ kúnú kà^y, [kó kà^y] kà^yá, [kà:ⁿ gá:lú:sà] á àw^rà, hâl [kó kà^y] [sà^y pírí:] á àw^rà, [kó mǎnǐ:ní] [yú tóṅṅò kà^y] yⁿóṅṅò sà^rá, [kà^yá mǎ:↑] [sǎy mǎ:↑], [súrⁿú mǎ:], [cé dà] [kó mà] á ñ^rà, [kó mà] yⁿóṅṅò sà^rá, kó á kù^r-kúw^rè

⁷³ tóṅṅó has various senses including ‘tin can’. With regard to insects, it denotes any unusually large leg, hence the (quite large) hind leg of grasshoppers but the (long) front legs (=arms) of mantises.